

วิถีอิสระของคนไร้บ้าน

“**คนจรจัด**”, “**คนร่อนเร่**”, “**คนข้างถนน**”

ฯลฯ ไม่ว่าสังคมจะเรียกขานคนเหล่านี้ว่าอย่างไร แต่พวกเขา ก็ถือว่าเป็นกลุ่มคนที่ลำบากยากไร้ที่สุดในสังคมเมือง และย็นดีที่จะเรียกตัวเองว่าเป็น “**คนจนจัด**” มากกว่า เพราะแม้แต่คนที่อยู่ในสลัม คนที่อาศัยอยู่ใต้สะพาน หรือตามริมคลอง ก็ยังมีบ้าน หรือมีเพิงพักเอาไว้เป็นที่หลบนอนกันแดดคุ้มฝน ไม่ต้องร่อนเร่พเนจร

คนไร้บ้านมีสาเหตุความเป็นมาแตกต่างกัน บางคนมีปัญหากับครอบครัว ทะเลาะกับญาติพี่น้อง อยู่ร่วมกับไม่ได้ บางคนเป็นโรคเรื้อย ไม่มีอาชีพตางาน ครอบครัวร้างเกียจ บางคนใช้ชีวิตแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย ติดสุรา ขอบเที่ยว ขอบใช้ชีวิตอิสระไปวันๆ หรือบางคนเพิ่งพ้นโทษออกมา ไม่มีที่พึ่งพิง

ไม่มีรายได้พอที่จะจ่ายค่าเช่าบ้าน ฯลฯ จึงต้องกลายมาเป็นคนไร้บ้าน มีอยู่กระจัดกระจายทั่วประเทศ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขอนแก่น พัททยา ภูเก็ต ฯลฯ

เฉพาะในกรุงเทพฯ มีคนไร้บ้านไม่ต่ำกว่า 1,000 คน (จากการสำรวจของเครือข่ายคนไร้บ้านในปี 2553 มีประมาณ 1,093 คน) ส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด ที่ จ.เชียงใหม่มีประมาณ 200 คน คนไร้บ้านเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ตามพื้นที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ ตลาดสด ใต้สะพานลอย อาคารร้าง สถานีรถไฟ สถานีเดินรถ ฯลฯ ในกรุงเทพฯ เช่น บริเวณสนามหลวง (ก่อนมีงานพระราชพิธี) ริมคลองหลอด ริมถนนราชดำเนิน สถานีรถไฟหัวลำโพง สถานีขนส่งหมอชิต ฯลฯ

ส่วนใหญ่มีอาชีพเก็บขวดเครื่องดื่ม ขวดพลาสติก กระดาษ เศษโลหะต่างๆ

จากถังขยะหรือตามสถานที่ถังขยะ นำไปขายตามร้านรับซื้อของเก่าหรือขยะรีไซเคิล มีรายได้ไม่แน่นอน ค่าสุดประมาณวันละ 50 บาท เมื่อไม่มีรายได้ก็จะอาศัยอาหารจากสถานสงเคราะห์ วัด หรือตามมูลนิธิต่างๆ

ในเดือนกันยายน 2557 สถานีวิทยุติดแห่งชาติได้ผ่าน **‘ร่างพระราชบัญญัติคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ2557’** ออกมา โดยภาคประชาชนสังคมและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ผลักดัน พ.ร.บ.ฉบับนี้มาตั้งแต่ปี 2551 แต่เพิ่งมาประสบความสำเร็จในสมัยรัฐบาล คสช.

และประกาศในราชกิจจานุเบกษาในช่วงปลายเดือนธันวาคม 2557

สาระสำคัญของ พ.ร.บ.ฉบับนี้คือ การจัดตั้ง **‘สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง’** ขึ้นมา เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการ การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษา

พยาบาล การศึกษาและอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต สนับสนุนให้มีงานทำและมีที่พักอาศัย ฯลฯ *อย่างไรก็ตาม คนไร้บ้านหรือไร้ที่พึ่งส่วนใหญ่ไม่มีครอบครัวจะเข้าไปอยู่ในสถานคุ้มครองเหล่านี้ เพราะพวกเขารู้สึกเหมือนกับถูกคุมขัง ไม่มีอิสระในการใช้ชีวิต ดังนั้นพวกเขาจึงพอใจที่จะออกมาใช้ชีวิตเป็นคนจรมากกว่า แม้ท้องจะว่างเปล่าก็ตาม...!!*

ไร้บ้านแต่ไม่ไร้ที่พึ่ง

ในปี 2544 กรุงเทพมหานครมีนโยบายปิดท้องสนามหลวงในช่วงเวลากลางวันเพื่อป้องกันไม่ให้นักชนคนจนจรมมาใช้เป็นที่หลบนอน สร้างผลกระทบต่อเหล่าคนไร้บ้าน มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย (มพศ.) จึงเข้ามาให้ความรู้เรื่องสิทธิในการใช้พื้นที่สาธารณะ มีการรวมกลุ่มผู้เดือดร้อนจนกลายเป็นกลุ่ม **‘คนไร้บ้าน’** ขึ้นมา นำไปสู่การเจรจาต่อรองกับ กทม.

สุชิน เอี่ยมอินทร์ หรือ “**ลุงดำ**” หัวขบวนการต่อสู้ของคนไร้บ้านเล่าว่า พอเจรจาแล้ว กทม.จึงพอนหันให้มีการตั้งเต็นท์เพื่อเป็นที่พักอาศัยชั่วคราวบริเวณริมคลองหลอด แต่ก็ไม่สะดวกนัก เพราะบางคืนพวกที่ตกवारหรือเกยที่โดนเจ้าหน้าที่ไล่จับก็จะหนีเข้ามาที่เต็นท์ ทำให้กลุ่มคนไร้บ้านถูกเหมารวมไปด้วย ต่อมากลุ่มคนไร้บ้านจึงขยับขยายไปสร้างศูนย์พักขึ้นที่ชุมชนริมทางรถไฟตลิ่งชัน รองรับคนไร้บ้านได้ราว 20-30 คน

“พ่อบี 2546 มีการจัดประชุมเอเปคที่กรุงเทพฯ รัฐบาลมีนโยบายกวาดจับคนร่อนเร่ คนไร้บ้านอีก พวกเราก็รวม

ตัวกันคัดค้าน มีการเจรจากับทางราชการ เพื่อให้รัฐเข้ามาแก้ปัญหา ไม่ใช่มาจับกวาดต้อนไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ก็ได้ผล ทางรัฐฟังเรามากขึ้น ต่อมาเราจึงได้คุยกับ กทม. เพื่อให้ กทม.ขอใช้ที่ดินจากการรถไฟมาให้อ่างเราเช่าเพื่อสร้างเป็นศูนย์พักคนไร้บ้าน” ลุงดำบอกเล่าถึงห้วงก้าวของกลุ่ม

‘ศูนย์คนไร้บ้าน บางกอกน้อย’ (ปัจจุบันเป็น ‘ศูนย์คนไร้บ้าน สุวิทย์ วัดหนู’) ถือเป็นความสำเร็จขั้นต่อมาของกลุ่มคนไร้บ้านที่ผลักดันให้ กทม.เช่าที่ดินจาก รฟท.บริเวณใกล้กับที่หยุดรถไฟจรัลสนิทวงศ์ เขตบางกอกน้อย เนื้อที่ประมาณ 200 ตารางวา ก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตขนาด 2 ชั้น รองรับคนไร้บ้านได้ประมาณ 70 คน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 2.5 ล้านบาท ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2551 (ปัจจุบัน

ปรับปรุงอาคารใหม่)

ศูนย์คนไร้บ้านแห่งนี้เป็นรูปบูรธรรมที่สำคัญที่เป็นผลมาจากการรวมตัวกันเรียกร้องเจรจาต่อรองและผลักดันกับหน่วยงานรัฐ ทำให้กลุ่มคนไร้ราก คนจน คนจร ที่ไร้ที่ยืน ไร้ตัวตนในสังคม ได้ตระหนักถึงพลังของตัวเอง พวกเขาได้สร้างกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน เช่น ห้ามดื่มสุรา ยาเสพติด ห้ามทะเลาะวิวาท ลักขโมย ฯลฯ ช่วยกันออกค่าน้ำ ค่าไฟเดือนละ 50 บาท (ยกเว้นคนที่ไม่มีรายได้) อยู่กันแบบพี่แบบน้อง พอเข้ามิดก็จะแยกย้ายกันไปทำงาน ส่วนใหญ่จะเก็บหาของเก่าตามถังขยะ เพราะไม่ต้องใช้เงินลงทุน คนที่แข็งแรงหรือมีฝีมือทางช่างก็จะไปรับจ้าง เป็นกรรมกรก่อสร้าง

นอกจากนี้พวกเขายังได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งศูนย์รับซื้อขยะรีไซเคิลขึ้นมา จัดตั้งร้านค้า กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสวัสดิการวันละบาท แปลงปลูกผักอินทรีย์โดยการระดมทุนมาเป็นกองทุน เช่น ร้านค้าจำหน่ายหุ่ขุ ละ 50 บาท คนหนึ่งไม่เกิน 10 หุ่น ปัจจุบันมีเงินทุนประมาณ 30,000 บาท เศษจำหน่ายสินค้า เช่น ข้าวสาร น้ำมันพืช น้ำปลา ผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน เครื่องดื่ม (ไม่มีเหล้า-บุหรี่) ฯลฯ ลีนีปีก็มีเงินปันผลเฉลี่ยกันไปตามผลกำไร ส่วนคนที่ขัดสนก็ซื้อเงินเชื่อได้ก่อน ถือเป็นการช่วยเหลือกันมากกว่าจะเน้นผลกำไร

“ผมถือว่านี่เป็นศูนย์ตั้งหลักชีวิต แม้ว่าเราจะล้มลุกคลุกคลานมาจากที่ไหนก็แล้วแต่ แต่ที่นี่ทำให้เรามีที่ตั้งหลัก มีที่พัก คนที่แข็งแรงไม่เจ็บป่วยก็ออกไปทำงานทำ หรือเก็บของเก่าขาย มีรายได้ก็ช่วยค่าน้ำ ค่าไฟให้ศูนย์ หรือสร้างอนาคตใหม่ ไม่ต้องร่อนเร่ต่อไป” ลุงดำในฐานะผู้อาวุโสของกลุ่มคนไร้บ้านกล่าว.

งานรื้อถอนเคสลิรพื้นที่ Root Garden จำนวน 30,000 บาท และรับงานปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าอาคารสำนักพัฒนาสังคม กทม. จำนวน 25,476 บาท ซึ่งรายได้เหล่านี้จะนำมาจัดสรรให้แก่คนไร้บ้านที่ร่วมกันทำงาน ส่วนที่เหลือแบ่งเข้าเป็นกองทุนกลาง เพื่อนำมาจ่ายเป็นค่าน้ำ ประปา-ไฟฟ้า ค่าเช่าที่ดิน รฟท. รวมทั้งเป็นกองทุนเอาไว้ช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วยหรือมีความเดือดร้อน

โครงการบ้านหลังแรกของคนไร้บ้านแห่งนี้ ถือเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้บ้านให้ดีขึ้น มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ร่วมกันลงแรงทำงาน ร่วมกันปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลาตุล เลี้ยงไก่ เป็ด แพะ ฯลฯ นำมาเป็นอาหารและบางส่วนนำไปขายเป็นรายได้เข้ากองทุน มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการ เพื่อนำเงินมาช่วยเหลือดูแลกันในยามเจ็บป่วย ปัจจุบัน (มิถุนายน 2560) มีผู้เข้าอยู่อาศัยจำนวน 10 ครอบครัว รวม 28 คน.

เส้นทางคนไร้บ้านจังหวัดเชียงใหม่
เชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวและเป็นเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือ ไม่ต่างไปจากเมืองใหญ่ในภาคอื่นๆ จึงทำให้มีผู้คนจากทั่วสารทิศเข้ามาทำมาหาพิน ไม่เว้นแม้แต่คนที่ยากไร้ ครอบครัวแตกแยก หรือมีปัญหาต่างๆ ในชีวิต ก็มักจะมีหน้าเข้าสู่เมืองใหญ่เพื่อหวังอนาคตที่ดีกว่า

เช่นเดียวกับ **“นรินทร์ เอื้ออมรรัตน์”**

อายุ 53 ปี หรือ **“ลุงรินทร์”** คนไร้บ้านเชียงใหม่เล่าว่า ลุงเป็นคนกรุงเทพฯ เกิดมาพร้อมด้วยสภาพร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นโรคโปลิโอ ร่างกายแคระแกร็น วัยหนุ่มหากินด้วยการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เช่น ขายถั่วกรอบแก้ว แต่ด้วยความน้อยเนื้อต่ำใจในชะตาชีวิต จึงหันเข้าหาสุราและนารี ใช้ชีวิตเสเพล เมามาย ครอบครัวก็เอื่อมระอา ในปี 2545 จึงหันหลังให้กับญาติพี่น้องและกรุงเทพฯ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ หวังไปตายเอาดาบหน้า มีเงินติดตัวเล็กน้อยและเสื้อผ้าของใช้จำเป็นไม่กี่ชิ้น

ที่เมืองเชียงใหม่ ลุงรินทร์เริ่มต้นใช้ชีวิตเป็นคนไร้บ้าน เพราะไม่มีเงินที่จะไปเช่าที่พัก จึงใช้ชีวิตและหลบนอนอยู่ในย่านประตูท่าแพกลางเมืองเชียงใหม่ อาศัยนอนตามม้านั่งหรือตามริมคูเมือง วันเวียนอยู่เช่นนั้น นายหลายเดือน ต่อมาจึงตัดสินใจเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้มีที่พักเป็นหลักเป็นแหล่ง มีข้าวกิน ไม่ต้องดิ้นรนไปวันๆ แต่อยู่ได้ไม่นาน เพราะชีวิตในสถานสงเคราะห์ไม่มีอิสระมากนัก ลุงรินทร์จึงออกมาใช้ชีวิตเป็นคนไร้บ้านอีกครั้ง...

แจ่มจันทร์ สุริยา อายุ 50 ปี เป็นคนอำเภอจอมทอง จ.เชียงใหม่ เดิมเธออยู่กับแม่และพี่สาว มีอาชีพเกษตรกรแต่ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง เมื่อแม่เสียชีวิตในราวปี 2550 เธอยังอยู่อาศัยกับพี่สาว แต่ด้วยเหตุผลส่วนตัวและเพื่อความสบายใจ เธอจึงมุ่งหน้าเข้ามาที่ตัวเมืองเชียงใหม่เพียงลำพัง ด้วยเงินที่มีอยู่ไม่กี่บาทและไม่มีความรู้ိုင်ติดตัว เธอจึงเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยการเก็บของทิ้งจากถังขยะเอามาขายเป็นรายได้เลี้ยงตัว มีรายได้วันละ 50-60 บาท ชื่อขำกินพอได้มีท้อง แต่ไม่พอที่จะจ่ายค่าเช่าที่พัก ในช่วงแรกอาศัยหลบนอนอยู่บริเวณชุมชนสุสานข้างศาลาในเมืองเชียงใหม่

ขณะเดียวกัน **มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย** หรือ **‘มพศ.’** ซึ่งทำงานกับคนไร้บ้านในกรุงเทพฯ มาก่อน ได้ขยายพื้นที่มายังจังหวัดเชียงใหม่ โดยสนับสนุนให้คนไร้บ้านในเชียงใหม่รวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน เช่น มีกิจกรรม **‘เดินกาแฟ’** โดยอาชนม อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค ไปให้คนไร้บ้านด้วยกัน มีการแนะนำให้ความรู้ด้านการใช้ชีวิต หรือให้ความช่วยเหลือต่างๆ ในลักษณะ **‘ปรับทุกข์ ยุกมิตร’** จนในเวลาต่อมา มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัยได้จัดหาที่พักอาศัยชั่วคราวให้กับกลุ่มคนไร้บ้าน เป็นอาคารพาณิชย์ ขนาด 2 ชั้น 2 คูหา เพื่อเป็นที่ตั้งหลักชีวิต เช่นเดียวกับศูนย์พักไร้บ้านกรุงเทพฯ ซึ่งทั้งลุงรินทร์, แจ่มจันทร์ และคนไร้บ้านคนอื่นในเชียงใหม่เกือบ 30 คนได้ใช้ศูนย์แห่งนี้เป็นที่พักอาศัยมานานนับสิบปี (ปัจจุบันหมดสัญญาเช่าแล้ว)

จากการผลักดันของมูลนิธิพัฒนา

ที่อยู่อาศัย เครือข่ายสลัมสี่ภาค เครือข่ายภาคประชาชน (p-move) ภาคีที่เกี่ยวข้อง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มาอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การจัดทำ

พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว รว.พ.ม.มอบโฉนดที่ดินสร้างศูนย์ฯ ให้คนไร้บ้านที่เชียงใหม่

โครงการพัฒนาชีวิตกลุ่มคนไร้บ้าน (เป็นแผนงานที่รวมอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ที่อยู่อาศัย 10 ปีของ พอช. มีเป้าหมายกลุ่มคนไร้บ้านจำนวน 698 ครัวเรือนทั่วประเทศ) เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในปี 2558 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการ (פורประชุม ครม.12 มกราคม 2559) และได้อนุมัติงบประมาณในปี 2560 จำนวน 52 ล้านบาทเศษ ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนดำเนินการจัดสร้างศูนย์พักคนไร้บ้านเพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง คือที่จังหวัดเชียงใหม่และขอนแก่น

โดยที่จังหวัดเชียงใหม่มีชัยเสาเอก **“ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนไร้บ้านจังหวัดเชียงใหม่”** ไปแล้ว เมื่อวันที่ 1 มิถุนายนที่ผ่านมา มีพลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงแก้ว รว.กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เป็นประธานในพิธี ส่วนที่ขอนแก่นจะดำเนินการในช่วงต่อไป

ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพคนไร้บ้านจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่ถนนสุริยวงค์ ด.หลายยา อ.เมือง ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก พอช.จำนวน 26 ล้านบาทเศษ มีเนื้อที่ 330 ตารางวา โดยซื้อที่ดินมาจากเอกชนในราคา 19 ล้านบาท ใช้งบก่อสร้างประมาณ 9.8 ล้านบาท ตามแผนงานจะใช้เวลาก่อสร้าง 8 เดือน หรือแล้วเสร็จประมาณต้นปี 2561 โดยมีสถาปนิกจาก พอช.มาช่วยออกแบบ

การจัดสรรพื้นที่ใช้งานประกอบด้วยห้องนอนรวม 5 ห้องสำหรับคนที่ไม่มีรายได้, 17 ห้องสำหรับคนที่มียาได้หรืออยู่ประจำ และ 18 ห้องสำหรับผู้ที่มีความพร้อมที่จะเข้าสู่โครงการบ้านมั่นคงในอนาคต เปลี่ยนจากคนไร้บ้าน เป็นคนที่มียานและมีครอบครัวที่อบอุ่นต่อไป และนอกจากจะเป็นที่พักพิงของคนไร้บ้านแล้ว ศูนย์แห่งนี้จะเป็นพื้นที่เปิด

เพื่อการพัฒนาและเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับคนทั่วไปด้วย

ส่วนด้านการบริหารจัดการศูนย์ เครือข่ายคนไร้บ้านจังหวัดเชียงใหม่จะเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการศูนย์ โดยมีภาคีเครือข่ายการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเป็นที่ปรึกษา และให้การสนับสนุน

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมอาชีพ ฯลฯ สำหรับกฎระเบียบที่กลุ่มคนไร้บ้านร่วมกันกำหนดเอาไว้เบื้องต้น เช่น 1.ต้องยอมรับหลักเกณฑ์และระเบียบที่คนไร้บ้านวางเอาไว้ เพราะต้องอยู่อาศัยร่วมกับคนอื่นฯ และทดลองใช้ชีวิตในช่วงแรก 7 วัน (ไม่ต้องเสียค่าบำรุง) ยกเว้น

กรณีที่พบคนไร้บ้านที่มีปัญหาฉุกเฉิน เร่งด่วน เช่น ผู้หญิงท้อง มีเด็กอ่อน หรือเด็กหญิงที่อยู่ใในภาวะเสี่ยง จะให้เข้าพักอาศัยได้ทันที 2.ต้องมีอาชีพและรายได้พอเลี้ยงตัวเองในระดับหนึ่ง แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นอาชีพที่มั่นคง หรือคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการ (פורประชุม ครม.12 มกราคม 2559) และได้อนุมัติงบประมาณในปี 2560 จำนวน

52 ล้านบาทเศษ ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนดำเนินการจัดสร้างศูนย์พักคนไร้บ้านเพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง คือที่จังหวัดเชียงใหม่และขอนแก่น
ส่วนคนที่มีอาชีพและมีรายได้ เมื่อเข้ามาอยู่หลังจาก 7 วันแรกจะต้องเสียค่าบำรุงให้แก่ศูนย์วันละ 10 บาท, คนที่อยู่ในท้องประจำ (แบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน) จะเสียค่าบำรุงเดือนละ 350 บาท, คนที่มีครอบครัวหรือคนที่มีความพร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตใหม่ หรือจะเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง

ในอนาคตจะเสียค่าบำรุงเดือนละ 450 บาท (มีมิเตอร์ไฟฟ้าต่าหาก ไม่ต้องใช้ไฟฟารวม)

ลุงรินทร์ เอื้ออมรรัตน์ สมาชิกคนไร้บ้านเชียงใหม่ กล่าวว่า กลุ่มคนไร้บ้านที่เชียงใหม่รอคอยการสนับสนุนจากรัฐบาลมานาน เมื่อซื้อที่ดินได้แล้วจึงรู้สึกดีใจ โดยมีสถาปนิกมาช่วยออกแบบศูนย์ให้กลมกลืนกับพื้นที่ ให้มีความสวยงาม ภายในศูนย์จะมีห้องประชุม ห้องจัดกิจกรรม แปลงเกษตร เลี้ยงไก่ รานจำหน่ายสินค้าเกษตรที่คนไร้บ้านร่วมกันทำ มีร้านขายกาแฟโบราณ มีที่นั่งเล่น พักผ่อน มีที่คัดแยกขยะเพื่อนำไปขายร่วมกัน เพราะจะได้ราคาดีกว่าขยะที่ไม่แยก หรือดีกว่าที่คัดคนต่างชาย

“ผมคิดว่าเมื่อศูนย์แห่งนี้ก่อสร้างเสร็จแล้ว จะเป็นสถานที่ที่ท่าให้คนไร้บ้านอยู่อย่างมีความสุข เพราะเรามีที่พักเป็นหลักแหล่ง เป็นสัดส่วน มีการส่งเสริมอาชีพต่างๆ ไม่ใช่แค่เก็บขยะขาย ทำให้คนไร้บ้านอยู่อย่างสบายใจ ไม่ต้องกลัวว่าจะถูกไล่หรือถูกจับ ผมถือว่านี่เป็นแดนสวรรค์ครับ” ลุงรินทร์บอกความรูสึก

แจ่มจันทร์ สุริยา หญิงไร้บ้านที่เคยใช้ชีวิตคนเดียว บอกว่า ตอนนี้อยู่มีแฟนแล้ว เป็นคนไร้บ้านเหมือนกัน แฟนเก็บของเก่าขาย มีรายได้รวมกันวันละ 100-200 บาท เวลามีงานรับจ้างก่อสร้างก็จะไปช่วยกัน ทำให้มีรายได้เพิ่มตอนนีกลุ่มคนไร้บ้านตั้งกลุ่มออมทรัพย์หรือ ‘ธนาคารคนไร้บ้าน’ ขึ้นมา ออมเงินคนละ 50 บาทต่อเดือน ใครมีมากก็ออมมาก ตอนนี้มีเงินรวมกันประมาณ 4,000 บาท มีกองทุนสวัสดิการเอาไว้ช่วยเหลือกันในยามเจ็บป่วย มีเงินกองทุนประมาณ 5,000 บาท และยังมีกองทุนที่ดินสำหรับคนที่จะมีบ้านเป็นของตัวเอง มีเงินกองทุนประมาณ 5,000 บาท

“ถ้าศูนย์แห่งนี้สร้างเสร็จก็จะเข้ามาอยู่ คงประมาณต้นปีหน้า ตอนนีถ้ามัวเวลาว่างก็จะไปช่วยเดินกาแฟให้คนไร้บ้านที่ประตูท่าแพด้วย เพราะยังมีคนไร้บ้านอีกหลายคนที่ยังไม่เข้ามาร่วมกลุ่ม หรือบางคนก็เพิ่งออกจากบ้านมา เรายังเข้าไปแนะนำให้รู้จักกับเครือข่ายคนไร้บ้าน เพื่อจะได้ช่วยเหลือกัน ส่วนคนใหม่ฯ ที่จะเข้ามาอยู่ที่ศูนย์ ก็จะต้องลองเข้ามาใช้ชีวิตดูก่อน เพราะที่ศูนย์แห่งนี้เราจะมักติกาในการอยู่ร่วมกัน” แจ่มจันทร์บอก และยิ้มถึงอนาคตข้างหน้า

ว่า หากมีเงินเก็บก็อาจจะออกไปหาเช่าบ้านอยู่ หรือเข้าร่วมกับโครงการบ้านมั่นคงที่ พอช.สนับสนุนให้คนจนมีบ้านเป็นของตัวเอง...

ทั้งหมดนี้คือส่วนหนึ่งของบูรธรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ที่ด้อยโอกาส ในชุมชนเค็ชชะยะและคนไร้บ้าน เพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้น แม้ว่าจะเป็นบ้านหรือที่พักชั่วคราวขนาดไม่ใหญ่โต แต่ก็เหมือนกับที่ ‘ลุงดำ’ หัวขบวนการไร้บ้านบอกเอาไว้ว่า “เป็นสถานที่ตั้งหลักชีวิต ไม่ว่าจะล้มลุกคลุกคลานมาจากที่ไหนก็ตาม แต่ที่นี่ทำให้เรามีที่พัก มีข้าวกิน เมื่อท้องอืด คนเราจะต้องมองไปข้างหน้า ลูกันชีวิตต่อไป”

บ้านหลังแรกของคนไร้บ้าน

ไม่เพียงแต่จะใช้เป็นศูนย์ตั้งหลักเท่านั้น แต่จากประสบการณ์ของ **“คนจนรุ่นที่”** เช่น กลุ่มคนใต้สะพาน กลุ่มชุมชนริมทางรถไฟ ฯลฯ ที่ร่วมกันต่อสู้ เรียกร้อง จนรุ่นที่เหล่านี้ได้รับสิทธิจากรัฐในการเช่าที่ดินหรือโด่งประมาณสนับสนุนการสร้างบ้านใหม่ ทำให้กลุ่มคนไร้บ้านร่วมกันปรึกษาหารือและตั้งความหวังเอาไว้ว่าพวกเขาจะต้องมีบ้านหลังแรกในชีวิตให้ได้ มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาในปี 2553 สมาชิกที่เข้าร่วมจะต้องออมเงินอย่างน้อยคนละ 100 บาทต่อเดือน มีสมาชิกเข้าร่วมประมาณ 20 ราย

ในปี 2557 ความฝันของคนไร้บ้านก็成真ขึ้นมา พวกเขาขอเช่าที่ดินริมทางรถไฟ จาก รฟท.บริเวณพุทธมณฑลสาย 2 เนื้อที่ 600 ตารางวา ระยะเวลาเช่า 30 ปี เพื่อก่อสร้างบ้านหลังแรกในชีวิต ไม่ต้องใช้ชีวิตเร่ร่อนอีก

บ้านหลังแรกของคน(เคย)ไร้บ้านที่พุทธมณฑลสายสอง
ต่อไป เป็นบ้านรวม 2 ชั้น มี 16 ห้อง บ้านเดี่ยวขนาด 3X6 ตารางเมตร มี 4 หลัง โครงสร้างส่วนใหญ่เป็นเหล็ก และคอนกรีต ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมูลนิธิศูนย์ศึกษาที่อยู่อาศัยแห่งเอเชีย จำนวน 6 แสนบาท สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 1.2 ล้านบาท และเงินออมสมทบจากสมาชิกคนไร้บ้านรวม 3 หมื่นบาทเศษ นอกจากนี้ในปี 2559 พวกเขายังรวม

กลุ่มกันจดทะเบียนเป็น **“ห้างหุ้นส่วนจำกัดคนไร้บ้าน”** รับเหมาทำงานต่างๆ เช่น งานปุ๋อิฐ

ตัวนอนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ จำนวน 360,000 บาท รับ